

Никад јачих геополитичких догађаја и никад мање геополитике у изборним темама у Србији. Ово су може се рећи, први избори у последњих 20 година, на којима никакво узбуђење не доносе и питања Косова или уласка или неуласка у Европску унију.

Једино што донекле ремети ту потпуну заокупљеност собом учесника избора у Србији јесте нервоза званичне Подгорице.

Утисак је да та нервоза из недовољно објашњивих разлога расте и огледа се у споља гледано ничим изазваним оштрим мерама према српским грађанима и свештеницима Српске православне цркве.

Гледано стиктно геополитички, и даље много више Милу Ђукановићу одговара слика да је „Црна Гора нападнута из Србије“, него што Александру Вучићу може да погодује представа како су српски грађани и бирачи окружени непријатељством суседних и братских држава. Јер, од Вучића тражи да, као председник Србије и владајуће странке, делује у правцу заштите српских грађана и институција, укључујући и Цркву. Ђукановићу пак поменута ситуација налаже да делује одбрамбено, што он је ли и чини, и чинио је увођењем Црне Горе у западни војни НАТО савез.

У том смислу, дешава се чудна ствар – одсуство озбиљнијег одговора из Београда као да више руши Ђукановићеву власт, него да таквог одговора има. Нешто слично смо гледали и на Косову после потписивања Бриселског споразума 2013. од када готово непрекидно траје криза легитимитета тамошњих председника и премијера.

И у Приштини и у Подгорици као да постепено губе главно напајање политичком енергијом. Једино што би код Ђукановића сада то напајање обновило је да се појави неки нови жандарм Братислав Дикић. Односно нови покушај „државног удара“ на изборни дан у јесен 2020. који би био у задњи час спречен, а потом дуго суђен као залог легитимитета власти која је укупно гледано освојила који глас мање од опозиције. Колико је могуће да се на православне протесте у Црној Гори које воде свештеници надовеже неки такав или сличан догађај, видећемо.

Споља гледано, стални раст нервозе у Подгорици може се приписати и томе што је Ђукановић и круг око њега начинио озбиљну грешку потценивши Вучића. Они су, судећи по наговештајима из појединих кругова, својски наговарали Вучића да се кандидује на председничким изборима и не допусти Томиславу Николићу други мандат. На крају су славили више мање уверени да су ослабили врх СНС. Након пролећа 2017. дошло је до погоршања, јер су изгледа схватили грешку. Вучић је био тај који је ојачао и чија моћ је прерасла не само ранију Бориса Тадића него и Слободана Милошевића. То се видело и током корона пандемије, када је Вучић први успоставио везу са Кином и дао одговор на пандемијску кризу. Показао је, тврди се у појединим круговима, способност да води какву такву самосталну политику, док остали на Западном Балкану нису ни толико. Они су чекали шта ће да их снађе.

Све то међутим, стоји по страни тема у кампањи, као да су се српски бирачи потпуно сити геополитике. Донекле, то је и разумљиво будући да се кампања одиграва после бурне протестне зиме 2018/19, и јесени и пролећа под корона пандемијом. То значи да се опозициона борба на улици „против диктатуре“ истрошена, и да су људи највише забирнути за своје здравље. Такође, томе доприноси и широка државна новчана помоћ грађанима и привреди на име штете од короне. Ипак, пада у очи да су врло тихи гласови који би ту помоћ означили као подмићивање од стране власти пред „предају“ Косова, односно склапање споразума да Косово може постати чланица Уједињених нација. Ти исти гласови су раније у много мањим потезима и неупоредиво ситнијим гестовима Вучића и СНС видели управо сигурне „најаве“ да ће до споразума доћи.

Једино место где је још донекле присутна геополитика је то како ће изборе 21. јуна оценити поједине институције Европске уније, попут Европског парламента. Могуће је да ће ти избори бити оцењени као и демократија у Србији речју „хибридни“, дакле као мешавина демократских и диктаторских својстава, али неће бити доведени у питање. По свему што смо досад видели, у Бриселу је остављено европским званичницима да се изборима у Србији баве на нивоу личног постигнућа.

Тако је рецимо, најистакнутија европосланица Тања Фајон, која се највише посветила у свјим јавним наступима изборним условима у Србији, залажући се да опозиција добије равноправнији простор у медијима, постала лидер своје странке. Фајон је ових дана дошла на чело Социјалних демократа, опозиционе странке у Словенији, треће по снази, која је на изборима пре две године освојила око 10 одсто гласова. Ову социјалдемократску странку је раније годинама водио Борут Пахор. Фајон је била и међу двадесетак посланика који су током ванредног стања у Србији упутили писмо комесару за проширење, наследнику Јоханеса Хана, Оливеру Вархеију, изражавајући забринутост због примењених мера на штету грађанских слобода. Инцијатор тог писма мађарски посланик Атила Ара Ковач је жестоки противник мађарског премијера Виктора Орбана са којим је Вучић у одличним односима. Али због забринутости за изборе у Србији комесар Вархеји је добио и друго писмо, од групе либерала у ЕП, које је у нашој јавности представио поново Словенац – Клемен Грошељ. И то писмо потписало је двадесетак посланика од 750 у Европском парламенту. У биографији Грошеља пише да је стручњак за геополитику, да је у ЕП изабран 2019. као кандидат ЛМШ – Листа Марјана Шарца. На њиховом сајту пише да је избор Грошеља и још једне посланице у ЕП највећи успех ЛМШ до сада. И он може поћи стопама Тање Фајон да личним ангажманом на стању демократије у Србији, направи политички успон. Европски парламент свакако је извршио одређени утицај на српске изборе, већ и због тога што је први пут сценарио предизборних дебата на Радио-телевизији Србије истоветан дебатама вођеним у мају прошле године током европских избора.

(Демостат)